

ING – Gespreksverslag 22 maart 2016

ING:

Ralph Hamers (CEO)

Alexander Mollerus (investor relations)

Jan-Willem Vink (hoofd juridische zaken)

VEB

Paul Koster

Jasper Jansen

Locatie

ING hoofdkantoor Amsterdam – dinsdag 22 maart (15:30 – 16:30u)

De VEB is verheugd dat ING certificering wil afschaffen. Maar op de agenda staan ook een aantal punten die de macht van aandeelhouders weer inperken. Waarom zijn deze maatregelen nodig?

- Tegelijk met de afschaffing van certificering heeft ING een aantal zaken aangescherpt. Zo hebben aandeelhouders aanzienlijk meer aandelen nodig om een punt op de agenda te krijgen (niet 0,01% of 50 miljoen euro, maar 1% van de uitstaande aandelen) en er is een grotere opkomst nodig om bijvoorbeeld een commissaris te benoemen of te ontslaan (daarvoor is een meerderheid vereist die ten minste de helft van het geplaatste aandelenkapitaal vertegenwoordigt in plaats van de huidige één-derde).
- ING wil niet geconfronteerd worden met een aandeelhoudersvergadering waar een kleine opkomst een doorslaggevende stem heeft. In een buitengewone aandeelhoudersvergadering van ING in 2009 werd de strategische keuze aan aandeelhouders voorgelegd om de bank en verzekeraar op te splitsen. Toen was de opkomst slechts 33 procent. Bij de bewogen buitengewone aandeelhoudersvergadering halverwege maart 2016 waarin Delta Lloyd 650 miljoen euro wilde ophalen was “slechts” 48 procent van het kapitaal aanwezig. Er is dus geen garantie op een hoge opkomst van aandeelhouders als er belangrijke besluiten op de agenda van de algemene vergadering staan. ING wil alleen breed gedragen besluiten doorvoeren.
- In de laatste jaren lag de opkomst op aandeelhoudersvergaderingen van ING rond de 50 procent. Dat is lager dan het gemiddelde van andere beursfondsen van circa 70 procent. Hier speelt mee dat ING niet zo veel aandeelhouders heeft met een belang van 3 procent of meer.

ING wil maatregelen doorvoeren om een bail in – het omzetten van vreemd vermogen in eigen vermogen als de bank in moeilijk vaarwater komt – mogelijk te maken. Wie is eigenlijk de baas bij een beursgenoteerde bankinstelling als ING?

- De raad van bestuur blijft verantwoordelijk voor het runnen van de onderneming. Maar we voeren wel wijzigingen door om een bail-in mogelijk te maken. Zo wordt het mogelijk om de tijd om een aandeelhoudersvergadering bijeen te brengen te verlagen van 42 naar 10 dagen in een bail-in situatie. Overigens lijkt 10 dagen nog steeds te lang. In een crisissituatie is spaargeld met een muisklik weg. Het lijkt aannemelijk dat bail ins in het weekend zullen worden geregeld.

- De wet zegt dat ING als onderneming de verantwoordelijkheid heeft om een bail in mogelijk te maken. Aangezien ING aan de wet moet voldoen is het eigenlijk een “no-brainer” dat aandeelhouders moeten instemmen. Als niet wordt ingestemd is niet uit te sluiten dat de toezichthouder in geval van nood verder strekkende maatregelen moet nemen dan een bail-in. Het is dus al met al niet in het belang van aandeelhouders om tegen de maatregelen te stemmen die een bail in moeten faciliteren.

Banken worden overspoeld met nieuwe regels van de toezichthouder. Bestaat er niet het risico op te veel regels?

- Er komt een stortvloed aan regels op banken af – bijvoorbeeld: MREL, TLAC, leverage ratio, IFRS 9 – waarbij er niet goed is nagedacht over de geaggregeerde impact van alle regels. ING snapt dat banken veilig moeten zijn, maar beklaat zich over het feit dat er geen enkele coördinatie zit tussen alle regels.
- ING is als een van de eerste banken in de eurozone begonnen om met een model aan toezichthouders uit te leggen wat de consequenties zijn van alle nieuwe regels. Als toezichthouders de uitkomsten van al die regels zien zeggen zij: “Dit kan niet waar zijn”. Het blijkt dat toezichthouders niet het hele speelveld in kaart hebben. Al krijgt ING wel de indruk dat het langzaam begint door te dringen dat de oplossing niet altijd te vinden is in meer regels.
- De kapitaalvereisten waar de banken in de eurozone aan moeten voldoen worden door verschillende instanties opgelegd (ECB, FSB en de lokale toezichthouder). Opvallend is dat de Nederlandse banken ING, ABN AMRO en Rabobank de hoogste kapitaalvereisten in de eurozone hebben als gevolg van de hoge systeemrisicobuffer van 3% die door de Nederlandse toezichthouder is opgelegd. In andere Europese landen ligt dit percentage veel lager. Grote Europese banken als BNP, UniCredit en Santander kunnen dus met minder kapitaal hetzelfde werk doen als ING. Hier is volgens ING sprake van oneerlijke concurrentie.
- Op de langere termijn is niet uit te sluiten dat dit tot overnames kan leiden van banken in landen met een strengere regulering. Doordat de bank na de overname met minder kapitaal kan worden gerund wordt de overnamesom snel terugverdiend. Een hoge beurskoers is het krachtigste wapen van ING hiertegen.

ING keert met 0,65 euro een stevig dividend uit. Hoe robuust is dit dividend gegeven alle onzekerheden die er nog zijn over kapitaalbuffers?

- De kapitaalbuffers zijn heel relevant voor het dividendbeleid. We moeten voldoen aan een bepaald minimum niveau van de zogeheten *fully loaded common equity tier 1 ratio* om dividend uit te mogen keren. Dit is de kapitaalratio die ING van de toezichthouder in 2019 moet hebben: alles bij elkaar 12,5 procent. Op dit moment is de fully loaded common equity Tier 1 ratio van ING Groep 13,4 procent (pro-forma na laatste verkoop van NN aandelen) en dus mag ING wel dividend uitkeren.
- Puur op toezichthoudervlak loopt ING dus vooruit op de buffereisen. Maar voor de uitkering van dividend is de marge van 90 basispunten beperkter – het gaat om 2,9 miljard euro kapitaal. Als de ratio onder de 12,5 procent duikt moet ING toestemming voor dividenduitkeringen vragen aan de toezichthouder.

ING heeft een stevige blootstelling aan de energiesector. De totale leningenportefeuille bedraagt 29 miljard euro. Kan de olieprijs ING breken?

- ING heeft voor 29 miljard euro aan olie-gerelateerde leningen uitstaan. Volgens ING is 85% van deze portefeuille niet direct blootgesteld aan olieprijsrisico. Het grootste deel van de portefeuille bestaat uit *trade & commodity finance*. Hier gaat het bijvoorbeeld om de financiering van de waarde van de olie in een olietanker die van Europa naar Azië vaart. Doordat dit leningen zijn met een looptijd van hooguit enkele maanden zit hier nauwelijks olieprijsrisico aan. Ook bij leningen die gedekt zijn door overheden en leningen aan grote bedrijven als Shell acht ING de risico's beheersbaar.
- De resterende 15% van de olie gerelateerde leningen is wel in verschillende gradaties blootgesteld aan olieprijsrisico ofschoon er vaak sprake is van verschillende risico beperkende factoren. In het algemeen is de financiering gebaseerd op kasstromen. Bij leningen aan naar olieboerende bedrijven (Offshore drillers: 0,7 miljard euro) zijn er in het algemeen langdurige contracten met de afnemers van de olie waardoor het risico beperkt is en gespreid in de tijd. In het geval van financiering op basis van bewezen olie en gasreserves, het de zogeheten *reserve based lending* (2,8 miljard euro) is ING alleen actief in de senior tranches. Bovendien hebben de meeste klanten van ING hun risico afgedekt.
- ING volgt de ontwikkeling van de olieprijs nauwlettend maar is van mening dat de risico's aanvaardbaar zijn. Als de olieprijs rond de 30 dollar per vat blijft schommelen, dan verwacht ING dat de totale risicokosten van de bank uitkomen tussen het niveau van de jaren 2014 en 2015. Het totale effect valt mee omdat de lage olieprijs ook een positief effect zal hebben op een groot deel van de leningen die ING heeft uitstaan (lagere risicokosten).

De toezichthouderskosten rijzen de pan uit. In 2011 bedroeg deze kostenpost 158 miljoen euro en dit jaar zal deze post naar verwachting 850 miljoen euro bedragen. Waar eindigt dit?

- Bankbelastingen hebben het grootste aandeel in deze kostenpost. Die komen en gaan waarschijnlijk nooit meer weg. De Nederlandse bankbelasting is ooit ingevoerd omdat banken afhankelijk waren van de overheid en er nog geen resolutiefonds of bail in mogelijkheid was. Maar nu is dat allemaal wel geregeld. Op dit moment is er eenvoudigweg te weinig politiek draagvlak om deze belasting te schrappen.
- Belastingen worden geheven op de geconsolideerde balans. Er is dus sprake van dubbele belastingen in zo'n beetje elk land waar wij actief zijn, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk dat hiervoor een speciaal verdrag met Nederland heeft gesloten.
- In Polen wordt er in 2016 een bankbelasting ingevoerd. Het is niet uit te sluiten dat andere landen ook extra belasting zullen heffen in de toekomst.
- Naast de bankbelastingen hebben we nog betalingen voor het depositogarantiesysteem en het resolutiefonds. Die betalingen zullen blijven groeien, maar niet zo explosief als in het laatste jaar.
- De hoge reguleringskosten probeert ING op te vangen met kostenbesparingen. ING zet zwaar in op digitalisering waar het een voorsprong heeft op de concurrentie. Onder meer als gevolg van de digitalisering is in de laatste 10 jaar het personeelsbestand voor de Nederlandse activiteiten van ING bank gekrompen van ongeveer 24 duizend FTEs naar ongeveer 14

duizend FTEs. Toen we het vijftien jaar geleden over automatiseren hadden ging het puur om operationele processen, nu gaat het om intelligente processen. Hierdoor kan ING kosten blijven besparen.

De historisch lage rente vreet het verdienmodel van banken aan. Geldt dit ook voor ING?

- De lage rente helpt niet. De marges staan sterk onder druk als gevolg van de historisch lage rentestand. ING heeft daarom de focus verlegd van producten met een lage marge, zoals hypotheeklen, naar producten met een hoge marge, zoals *Structured Finance* (gespecialiseerde financieringsoplossingen aan een aantal sectoren waar ING wereldwijde expertise heeft) en persoonlijke kredieten. Wel zal de verschuiving naar producten met een hoge marge er waarschijnlijk toe leiden dat de risicokosten ook stijgen.

Aan de spaarkant kan ING voorlopig nog rentetarieven verlagen in de meeste Europese landen. De bank sluit niet uit dat de rente voor spaarders uiteindelijk lager wordt dan nul. Al is dit niet waarschijnlijk en een moeilijke maatschappelijke discussie.

- ING wil ook het aandeel van de commissie-inkomsten verhogen.. Het kijkt nu bijvoorbeeld naar verzekeringen via het internet en robotadvies op het vlak van beleggen.

Hoe groot is het cyberrisico voor ING?

- Hier is ING elke dag mee bezig. Het grootste risico dat ING heeft is het risico dat hackers binnenkomen. De firewall is nooit hoog genoeg. ING heeft veel mensen in dienst die alle anomalieën bekijken in onze systemen. Het is bijna een gegeven dat er altijd mensen binnen zijn omdat niet alle ING-klanten goede virusscanners hebben. Er staat altijd een deurtje open.